

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Оқу ойындары мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық қабілеттерін дамыту құралы ретінде

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173238/>**Атшыбаева Жаркын Алибековна****Лауазымы: Тәрбиеші****Атырау облысы****Мақат ауданы****Доссор кенті****«Ботақан» ясли балабақшасы √1 филиалы**

Кіріспе: Мектеп жасына дейінгі кезең — баланың тұлғалық, психикалық және танымдық қабілеттерінің негізі қаланатын, ең маңызды даму кезеңдерінің бірі болып табылады. Бұл кезеңде балалар тек физикалық тұрғыда ғана емес, психикалық және интеллектуалдық тұрғыда да қарқынды дамиды. Баланың психикалық дамуында маңызды орын алатын құралының бірі — оқу ойындары. Ойын, ең алдымен, баланың өмірінде көңілді, қызықты әрі білім алудың бір тәсілі ретінде көрінеді. Оқу ойындары осы мақсатқа сай құрылғанда, олар баланың танымдық қабілеттерін дамытуға үлкен әсер етеді.

Оқу ойындарының маңызы мен рөлі

Оқу ойындары — балаларға білім мен дағдыларды ойын түрінде меңгертуге арналған әрекет түрі. Ойындар баланың дүниетанымын кеңейтеді, сөйлеу қабілетін дамытады, логикалық ойлауын жетілдіреді, зейін мен есте сақтау дағдыларын қалыптастырады. Олардың басты мақсаты — баланың назарын аударуға, қызығушылығын арттыруға және оның алған білімін практикалық тұрғыда қолдануға үйрету.

Ойын арқылы балалар өздерінің ішкі дүниесін тануға, өз эмоцияларын түсінуге, сонымен қатар әлеуметтік дағдыларды, қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыруға мүмкіндік алады. Бұл ойындар, әсіресе, танымдық қабілеттерді дамытуға байланысты өте маңызды. Оқу ойындары баланың ой-өрісін кеңейтеді, оның жас ерекшеліктеріне сай

тапсырмаларды шешу дағдыларын жетілдіреді.

Оқу ойындарының түрлері

Оқу ойындарын бірнеше түрге бөлуге болады, олар әртүрлі мақсаттарды көздейді және әртүрлі дағдыларды дамытады. Олардың ішінде:

- 1. Логикалық ойындар:** Балалар түрлі тапсырмаларды шешу барысында логикалық ойлау қабілеттерін дамытады. Мысалы, жұмбақтар шешу, цифрлар мен әріптермен ойындар, ойлау логикасын қажет ететін тапсырмалар.
- 2. Құрылыс ойындары:** Тастар, кубиктер, пазлдар секілді құрылыс ойыншықтары арқылы балалар үш өлшемді ойлау дағдыларын дамытады. Мұндай ойындар баланың шығармашылық қабілеттерін және ұсақ моториканы дамытуға көмектеседі.
- 3. Тіл дамыту ойындары:** Ойын барысында балалар жаңа сөздер мен тіркестерді үйренеді, сөйлеу дағдыларын жетілдіреді. Мысалы, «Кім не істейді?» немесе «Сөзді тап» сияқты ойындар арқылы тіл байлығын арттыруға болады.
- 4. Есте сақтау ойындары:** Балалар арнайы карточкалармен немесе басқа да визуалды материалдармен жұмыс істеу арқылы өздерінің есте сақтау қабілеттерін дамытады. Бұл ойындар сананы жаңғыртуға, қырағылық пен ұқыптылыққа тәрбиелейді.
- 5. Рөлдік ойындар:** Балалар түрлі кейіпкерлердің рөлдерін сомдай отырып, олардың әлеуметтік дағдыларын жетілдіреді. Бұл ойындар көбіне қиялды, креативті ойлауды, эмоционалдық интеллектіні дамытуға арналған.

Оқу ойындарының баланың танымдық дамуына әсері

- 1. Ойлау қабілеттерін дамыту:** Ойындар арқылы баланың логикалық және шығармашылық ойлау қабілеттері дамиды. Мысалы, белгілі бір ережелер мен шарттар бойынша әрекет ету, бір затты бірнеше түрлі тәсілмен пайдалануды талап ететін ойындар баланың ойлау аясын кеңейтеді.
- 2. Есте сақтау және зейін:** Оқу ойындары есте сақтау қабілетін жетілдіреді, себебі балалар ойын барысында әртүрлі деректерді, мысалы, сандар, әріптер, пішіндер, түстерді еске түсіріп, оларды есте сақтау керек болады. Сонымен қатар, ойындар балаға зейін қоюды да үйретеді.
- 3. Шешім қабылдау және қателіктерден үйрену:** Балалар ойын кезінде өздерінің шешімдерін қабылдап, қателіктерін байқап, оларды түзетуге тырысады. Бұл жағдай баланың жауапкершілік сезімін қалыптастырады және өз әрекеттерінің салдарына жауап бере білуге үйретеді.
- 4. Шығармашылық қабілеттерін дамыту:** Оқу ойындары балалардың қиялын

дамытады. Әсіресе рөлдік ойындар мен өнер түріндегі ойындар балалардың шығармашылық ойлауын, өнерге деген қызығушылығын арттырады.

Қорытынды

Оқу ойындары мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық қабілеттерін дамытуда ерекше орын алады. Ойындар — бұл балалар үшін тек көңіл көтеру құралы ғана емес, сонымен қатар білім алудың қуанышты әрі тиімді әдісі болып табылады. Олар баланың интеллектуалдық, әлеуметтік және эмоционалдық дамуына елеулі әсер етеді, баланың ойлауын, зейінін, шығармашылығын және коммуникативтік дағдыларын жетілдіреді. Сондықтан оқу ойындарын мектеп жасына дейінгі балалардың тәрбиесінде маңызды әдіс ретінде қолдану керек.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Темирова Л. Ж., Темирова Л. Ж. Мектеп жасына дейінгі баланың танымдық белсенділігін дамыту //образование в XXI веке. – 2022. – С. 99-105.
2. Әбілқасым А. М. Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық процестерін қарым-қатынас арқылы дамытудың психологиялық маңыздылығы
3. Капенова А. А., Калипанова К. Т. ЭОЖ 372 Изденушілік әрекет барысындағы баланың танымдық белсенділігін дамыту
4. Интернет желісі